

Oslofjorden skal fylle mange behov, er det plass nok i fremtiden?

Av Rune J. Svensson

Rune J. Svensson er direktør i Oslofjordens Friluftsråd siden 1996. Han har tidligere arbeidet med planlegging og utredninger i offentlig sektor og konsulentbransjen. Han har hovedfag innen by- og regionsosiologi fra Universitetet i Oslo.

Oslofjorden – En populær flerbruksfjord

Arealene ved Oslofjorden er populære. Allerede på midten av 1800-tallet begynte utbyggingen av hus og hytter i strandsonen, og knappheten på inngrepsfrie, tilgjengelige strender ble etter hvert merkbar. Oslofjordens Friluftsråd (OF), som ble dannet i 1933, hadde lenge oppkjøp av ledige arealer ved kysten som sin viktigste oppgave. I dag sender vi en takk til disse forutseende pionerene som møtte iveren etter nedbygging med sikring av friområder.

En av grunnene til knappheten på strandarealene, er at interessen for friluftsliv har vært økende gjennom siste 100-årsperiode. Bading og soling, strandlek og idrett, båtliv, fritidsfiske, padling, dykking og kiting/windsurfing er aktiviteter som alle har fjorden som arena. Men kysten og havet har også en tiltrekning ut over disse aktivitetene. Turgåing langs svabergene, gjerne på de populære kyststiene, sykling med rast på en badestrand eller rene naturstudier kunne egentlig ha foregått hvor som helst, men landskapet der hav møter land, har en spesiell tiltrekning på turfolket. Her tas sansene i bruk; man ser mot horisonten, hører bølgeskvulp og terneskrik, lukter tangrester i fjæra osv.

Friluftslivet er imidlertid i endring. Nye aktiviteter dukker opp, som f.eks. bruk av vannscootere, mens andre øker i tallet på deltakere, som f.eks. fritidsfiske etter hummer. Endringene

i aktiviteter krever økt oppmerksomhet i form av informasjon og avveining mellom interessene, men synliggjør også behovet for regulering. I dag tar f.eks. mange til orde for en regulering av hummerfisket.

Sterk befolkningsvekst

Oslofjordregionen er landets befolkningsmessige tyngdepunkt. I kystkommunene som deltar i Oslofjordens Friluftsråd, dvs. fra Halden i sørøst via Oslo til Telemarks grense, bor det ca 1 530 000 mennesker og tallet øker med ca 20 000 pr år. Det bor flere mennesker i OFs 30 medlemskommuner enn i fylkene Rogaland, Hordaland, Vest-Agder og Sør-Trøndelag til sammen. Legg til at med innlandskommunene rundt Oslofjorden, er folketallet over 2 millioner. I Akershus bor det 148 mennesker pr. km², i Vestfold 106. Sammenliknet med andre kystfylker som Vest-Agder og Hordaland er antallet personer pr km² hhv 25 og 32. Disse tallene viser noe av presset friluftsbarene er utsatt for langs Oslofjorden.

En ting er befolkningsøkningen, en annen er endringen av befolkningens sammensetning. Av Oslos ca 650 000 innbyggere er over 30 % innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, og i byer som Drammen og Moss er andelen over 20 %.

Ulike kulturer. Ulike interesser for friluftsliv

Interessen for og erfaringene med friluftsliv varierer sterkt mellom de ulike innvandringsgruppene. Ordtaket «det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær», blir gjerne møtt med lett hoderysning blant våre nye landsmenn.

Mange søker seg imidlertid til strender og parker i godt sommervær. For asiater og afrikanere er det å samle familie og venner og lage mat utendørs mye viktigere enn bading og soling. Å gå på tur utenfor alfarvei oppleves ofte som fremmedartet og skummelt. Men tilrettelagte turveier nær bebyggelsen, gjerne med lys og fast dekke, virker mer forlokkende, særlig hvis turen går langs sjø og hav.

Folk fra Baltikum og tidligere Øst-Europa er mer lik oss, de bader gjerne, høster bær og sopp, og er framfor alt ivrige fiskere. Den klart største innvandringsgruppa, polakkene, er de ivrigste

Fiske blant polakker er populært. Her er Karol Michalczuk på et av OFs fiskearrangementer.

fisikerne og kan påtreffes overalt ved Oslofjorden. De har erfaring fra fiske i Polen, men kjenner ikke alle muligheter og regler som gjelder i Norge. I 2015 lagde OF i samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund informasjon på polsk hvor ikke bare opplysninger om mulighetene og allemannsretten ble presentert, men også bestemmelsene om minstemål og kostholdsråd om fisk fanget i indre Oslofjord var med. Informasjon om hva slags plikter som følger med allemannsretten som sporløs ferdsel og hensyn til andre brukere er også fokusert på. Informasjonen finnes både på nettet og i en brosjyre.

Planen er å publisere dette også på andre språk. En studie av fiskerne langs kaiene i Oslo, viste at over 50 nasjoner var representert.

Omstilling og tilpasning

Den sterke veksten i folketallet som har pågått over flere tiår, sammen med nye aktiviteter og mer heterogen sammensetning av brukergruppene, kunne ha stilt drifts- og forvaltningssystemene overfor store utfordringer. I det store og hele har det likevel gått rimelig bra. Dels skyldes dette at tilretteleggingen av tilbudene har blitt bedre og bredere, dels at bosatte i Oslofjordfylkene er mobile og har tatt i bruk Sørlandet samt den svenske og danske kysten som sine feriemål. Nordmenn er den nest største gruppa av sommerturister på Jylland, langs svenskekysten har innslaget av nordmenn steget voldsomt både blant båtfolket og hytteeiere. På Kosterøyene har 8 av 10 båter et norsk flagg.

Tilretteleggingen som gjøres av kommunene og OF, men også med betydelig innslag av frivillige, er under stadig utvikling. Viktigst av alt er at friområder er sikret til friluftsliv. I Vestfold finnes 300 slike friområder, i Østfold 230. Tallet er mindre langs Drammensfjorden og i indre fjord, men utgjør likevel en forutsetning for å drive friluftsliv her. En økende befolkning krever flere friområder.

Kjøp av eiendommer gir sammenhengende områder

Siden kysten av Oslofjorden er så nedbygd og privatisert, er veien å gå å kjøpe bebygde eien-

Kyststien i Sandspollen i Hurum befares av OFs ansatte

dommer. Miljødirektoratet, som i dag administrerer ordningen med oppkjøp av friarealer, har imidlertid begrensede ressurser, med en årlig bevilgning på ca 30 millioner, og er tilbakeholdne med å kjøpe opp dyre strandtomter. Direktoratet

er også lite interessert i å sitte med ansvaret for bygninger. Men man kan komme unna dette dilemmaet.

Da Stoltenbergregjeringen gikk på i 2005, fikk de mye oppmerksomhet for å ha kjøpt opp

Kystledhytta Kjeholmen i Bærum er en av de mest populære hyttene.

naboeiendommen til badestranden Huk på Bygdøy til 30 millioner. Etter kjøpet skilte man imidlertid ut stranddelen og videresolgte en villa og hage til 25,5 millioner kroner. På denne måten fikk man utvidet Norges mest populære badestrand i landets dyreste nabolag til en pris av 4,5 millioner kroner. For andre eiendommer som kjøpes, er det mer hensiktsmessig å rive bygningene. En tredje mulighet er å la bygningene gå inn i friluftsförvaltningen som f.eks. en del av kystleden.

Frrområdene skal også driftes, vedlikeholdes og skjottes, et arbeid som deles mellom kommunene og friluftsrådet. For de båtbaserte områdene er Staten med og betaler halvparten av utgiftene gjennom sin deltakelse i Skjærgårdstjenesten. De siste par tiårene har nye tilbud kommet til, slik som kyststiene og kystleden.

Ved utgangen av 2015 er det merket ca 600 km med kyststi rundt Oslofjorden og 49 kystledhytter er tilgjengelige. Dette er populære tilbud, ikke minst for alle dem som ikke har egen båt eller hytte ved kysten.